

12. Тарнопольський О.Б. Методика навчання іншомовної мовленнєвої діяльності у вищому мовному закладі освіти: Навч. посібник. – К.: Фірма "ІНКОС", 2006. – 248 с.

Голотюк О.В.

ОСОБЕННОСТИ АУДИРОВАНИЯ В ВУЗАХ

В статье наряду с общей характеристикой и особенностями аудирования рассматриваются факторы, которые влияют на формирование речевой компетенции в аудировании. Внимание уделяется способам преодоления трудностей при обучении аудированию на разных этапах обучения в ВУЗах.

Ключевые слова: аудирование, речевая компетенция, фактор, обучение.

Golotyuk O.V.

PECULIARITIES OF THE AUDING IN THE INSTITUTE OF HIGHER EDUCATION

In the following article we examined the general characteristic and the peculiarities of the auding, and also the factors which influence on the forming of the speech competence of the auding. We pay attention to the ways of the overcoming the difficulties and the peculiarities on the different period of studying in the institute of higher education.

Key words: auding, speech competence, factors, studying.

УДК 379.85 (477)

Гуменюк Г.М., Польова Л.В.

НЕОБХІДНІСТЬ ВИВЧЕННЯ КОМПЕТЕНТНОГО ПІДХОДУ ПРИ ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ З ТУРИЗМУ

У статті йдеться про необхідність вивчення компетентного підходу при професійній підготовці фахівців туристичної сфери як фактора розвитку туризму. Визнано основні прорахунки в організації професійної освіти туристичної сфери в Україні; узагальнено позитивний досвід польських вищих навчальних закладів, які є членами Європейського Союзу.

Ключові слова: професійна підготовка, освіта, фахівці, туристична галузь, фактори розвитку.

На сьогоднішній день туризм вважається невід'ємною частиною життя багатьох людей. Він вносить вагомий вклад у становлення економічної, культурної і політичної співпраці, досягнення взаєморозуміння між народами.

Модернізація освітньої системи в Україні висуває нові питання про рівень знань і вмінь фахівців у галузі туристичної діяльності. Найважливіше завдання сучасної вищої школи – це компетентний підхід при підготовці гнучкого і конкурентоспроможного фахівця, який здатний досягти визначеної мети в різних життєвих ситуаціях.

Всесвітня туристична організація та міжнародні конференції з туризму (1991 – 2013 рр.) неодноразово підтверджуються, що постійне вдосконалення компетентності представників туристичної діяльності та професійна підготовка необхідні не лише вузьким спеціалістам готельно-туристичного комплексу, але й суспільству в цілому.

Професійна підготовка фахівців з туризму в умовах ринкового середовища має здійснюватися на основі застосування компетентного підходу з обґрунтуванням відповідних освітніх цілей. Насамперед це оновлення змісту, форм та методів професійно-зорієнтованого навчання, координацію (удосконалення) навчально-виховної діяльності, що спрямована на формування ринкових цінностей, конкурентоспроможність фахівця на сучасному ринку праці, його адаптацію в сучасних умовах діяльності, готовність фахівця до розв'язання реальних професійних завдань. Якщо професійна підготовка фахівців туризму відповідатиме цим критеріям, фахівці туризму будуть конкурентоспроможними на світовому ринку праці.

З огляду на те, що нинішня система професійної підготовки фахівців туризму в Україні значною мірою не відповідає вимогам, які ставлять підприємства, що функціонують у вільно ринковій економіці, то наше дослідження є цілком обґрунтоване та доцільне, а її актуальність – безсумнівна.

Якщо здійснити порівняльний аналіз невідкладних завдань, спрямованих на підвищення компетентного підходу при професійній підготовці фахівців туристичної галузі у країнах Європейського Союзу та в Україні, то побачимо, що їх актуальність і невідкладність розв'язання збігаються. Що ж стосується форм їх реалізації в умовах Європейського Союзу має значно ширші можливості (і нормативно-правові, і фінансові, і кадрові, і науково-методичні) для модернізації підготовки фахівців туризму в контексті інтеграційних процесів.

В Україні розв'язання цих та інших завдань гальмується застарілою нормативно-правовою базою, побудованою на радянських підходах для планової економіки, недооцінкою ролі системи професійної освіти в умовах ринкової економіки, незадовільним фінансуванням, не сформованістю державницького мислення у багатьох керівників органів державної влади та управління.

Критичний аналіз досвіду країн Європейського Союзу дасть змогу оптимізувати процес професійної підготовки фахівців туризму в Україні. У цьому контексті значний інтерес становить досвід, де туристична галузь і туристична освіта мають багатолітні традиції.

Праці вітчизняних і зарубіжних дослідників професійної освіти А.М.Алексюка, С.У.Гончаренка, І.А.Зязюна, Н.В.Кузьміної, Ю.М.Кулюткіна, Б.М.Теплова, Н.Г.Ничкало, О.Я.Савченко, М.Д.Ярмаченка та ін. свідчать, що компетентний підхід при професійній підготовці фахівців з туризму на сьогоднішній день є дуже важлива проблема.

Мета дослідження – прагнучи об'єктивно оцінити сучасний стан і визначити перспективи розвитку професійної освіти в Україні, маємо визнати, що міцні стереотипи (коріння яких – у радянській добі), несистемні зміни, нові підходи, які не підготовлені законодавчо, прагнення негайно одержати високі результати й водночас відсутність необхідного фінансового забезпечення – усе це породжує нові нерозв'язні проблеми й унеможливує компетентного підходу при підготовці кваліфікованих фахівців туризму.

Аналізуючи дослідження вчених, можна зробити висновок, що даній проблемі приділяється багато уваги, бо професійна підготовка фахівців туристичної сфери – це професія майбутнього, перед якою стоїть багато завдань, у результаті яких вона має удосконалитись. Так питання підготовки сучасного персоналу в державах ЄС вирішується на найвищому політичному рівні Європейського Союзу, оскільки вони є складовою загальноєвропейської стратегії зайнятості й економічного розвитку. Розроблені стратегії і прийняті рішення спираються на реальний досвід, традиції і потенціал національних освітніх систем держав – членів Європейського Союзу. Наголосимо, що ці документи не припускають уніфікації систем професійної підготовки фахівців туристичної сфери, позбавлення їх національної свідомості. Це дуже важливий аспект, оскільки жодне політичне рішення не може реалізуватися, якщо воно не відповідає як реальним потребам, так і можливостям та наявним ресурсам країн-членів ЄС.

Спрямованість України до вимог ЄС потребує розробки нових компетентних підходів при професійній підготовці фахівців туризму, здатних забезпечити сталий розвиток туризму. Нинішня криза освітньої системи пов'язана з тим, що, будучи за своєю природою явищем консервативним, освіта у своєму розвитку відстає від динамічного суспільного розвитку. А випускники навчальних закладів, зустрівшись з викликами вільного ринку, часто відчують розгубленість, труднощі у вирішенні професійних і життєвих проблем.

Компетентний підхід орієнтується на кінцевий результат освітнього процесу, спрямовується на формування у майбутнього фахівця з туризму готовності ефективно використовувати потенційні можливості для досягнення поставленої мети. Компетентність характеризує міру включення в активну діяльність, здатність ефективно розв'язувати

конкретну ситуацію, мобілізуючи при цьому знання, уміння, досвід, поведінкові відносини та цінності. Компетентність є основним поняттям, оскільки за своїм змістом поєднує різні складники освіти; оскільки відштовхується від запланованого результату.

Одним із суттєвих орієнтирів сучасної професійної підготовки фахівця, як наголошує Г.С.Сухобська, має стати психологічна перебудова стереотипу дій особистості, її мислення і механізмів самореалізації. Г.С.Сухобська підкреслює значення таких факторів активізації суб'єктивної діяльності:

- самореалізація майбутнього фахівця як особистості, як суб'єкта діяльності, як індивідуальності;
- співпричетність майбутнього фахівця до оточуючого середовища через "прийняття" на себе певної позиції і ролі, "втілення" себе в реальність і т.ін.;
- еволюція запитів і потреб майбутнього фахівця в самопізнанні;
- розвиток рефлексивних здібностей, які б дозволяли вихід людини в мегапозицію по відношенню до власного досвіду, розуміння й усвідомлення свого навчального і професійного зростання;
- самоосвіта і самонавчання як здатність особистості регулювати свої стосунки із зовнішнім світом у процесі самостійного засвоєння нових знань [4, с. 58].

При проектуванні змісту професійної підготовки фахівців з туризму згідно з логікою компетентного підходу одиницею побудови змісту є професійне завдання. Сукупність професійних завдань утворює основу змісту професійної підготовки, а етапи формування професійної компетентності будують логіку розуміння змісту. Зміст освіти, як відомо, конкретизується в навчальному плані, а послідовність вивчення дисциплін буде обумовлена компетентним підходом до організації навчального процесу. Таке розуміння процесу професійної підготовки сучасного фахівця дозволяє стверджувати про доцільність модульної побудови навчального плану. Перший блок навчальних дисциплін орієнтований на розвиток ключових компетентностей майбутньої професійної діяльності. Другий блок орієнтований на опанування студентом професійних завдань, засвоєння способів їх розв'язання, які б сприяли формуванню базової компетентності. Третій блок дисциплін, які орієнтовані на розвиток спеціальної компетентності на основі базової. Такий план дозволить максимально індивідуалізувати процес професійної підготовки сфери обслуговування.

У цілому стратегія побудови навчальних програм нового покоління повинна базуватись на логіці поетапного розвитку компетентностей: від розуміння комплексу знань до їх спрямованості на розв'язання типових професійних завдань, до вільного вираження свого розуміння і оволодіння способами діяльності, здатності вирішувати інноваційні завдання в рамках своєї професії.

Підсумовуючи сказане, можна зробити висновок про те, що в професійно-педагогічній діяльності викладача вищої школи сьогодні відбувається перенос акцентів. Якщо раніше викладач виступав у ролі режисера навчального процесу, то тепер режисера лежить в основі навчального матеріалу.

А також підготовка фахівців з туризму повинна базуватись на концепції безперервної освіти, яка передбачає формування та розвиток навичок, компетенцій упродовж усього навчально-трудового віку. Впродовж усього трудового шляху персонал повинен постійно підвищувати власну кваліфікацію. Цікавим у цій сфері є досвід Польщі, де діє загальнодержавна система неперервної освіти, згідно з якою період навчання не обмежується віком, а людина поєднує роботу та навчання впродовж усієї трудової діяльності.

Також одна з головних особливостей професійної підготовки фахівців туризму в країнах ЄС – її зв'язок з життям, з конкретними особливостями майбутньої діяльності. Тому шлях розвитку вищої освіти – це бажання наблизити теоретичну підготовку до практичної. Адже практика має велике значення:

- чергування розумової праці з фізичною діяльністю,
- позитивне налаштування до праці,
- практика перевіряє засвоєння знань,

- під час роботи відбувається тренування різних аналізаторів.

Відповідність змісту навчання вимогам майбутньої професійної діяльності, зв'язок навчання з виробничою практикою, навчання на робочому місці, взаємозв'язок теоретичних курсів із практичними предметами, тривале стажування на робочих місцях під час навчання у вузі – ось те, що формує основу компетентного підходу при підготовці фахівців туризму в країнах ЄС.

Основними принципами системи професійного навчання фахівців туристичної сфери в країнах ЄС є: цілісність, відкритість, доступність, гнучкість, проникливість, самоорганізованість, порівнювальність отриманих кваліфікацій і можливість їх доповнення.

Ця стаття не вичерпує всіх аспектів проблем компетентного підходу при професійній підготовці фахівців з туризму сучасного ВНЗ, а лише підкреслює необхідність її подальшої розробки, зокрема удосконалення освітніх технологій і стратегій у діяльності викладачів вищих навчальних закладів, розробка технологій позитивного вирішення суперечностей у навчальному процесі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Александрова А. Ю. Международный туризм : Учебник. / А. Ю. Александрова. – М. : Аспект Пресс, 2002. – 470 с.
2. Бебик В.М. Болонський процес : перспективи і розвиток у контексті інтеграції України в Європейський простір вищої школи : [монографія] / за ред. В. М. Бебика. – К. : МАУП, 2004. – 200 с.
3. Василенко С. Вища освіта в Європі : традиційні і нові підходи в аспектах європейської інтеграції / С. Василенко // Проблеми освіти : Наук. - метод. зб. - К. : ІЗМН, 1997. – Вип. 7. – С. 155-160.
4. Воино-Данчишина О. Вища школа України перед вимогами ХХІ ст. / О. Воино – Данчишина // Вища освіта України. – 2006. – № 3. – С. 111.
5. Возняк Л. С. Психологічні особливості професійної підготовки управлінських кадрів / Л. С. Возняк // Збірник наукових праць: філософія, соціологія, психологія. – Івано-Франківськ: "Плай", 2002. - Вип. 7. – Ч. 2. – С. 151-156.
6. Добрянський І. Вища освіта України : європейський вимір (аспект доступності) / І. Добрянський // Рідна школа. - 2005. – № 9-10. – С. 12- 16.
7. Durlík I. Propozycje rozwiązań w edukacji menedżerskiej w uczelniach technicznych, [w:] Restrukturyzacja wyższych studiów menedżerskich w Polsce w aspekcie wymagań Wspólnoty Europejskiej, red. B. Garbacik, Wydawca : Wydział Zarządzania i Ekonomii Politechniki Gdańskiej, Gdańsk 1998. – S. 162-179
8. Penc J. Strategiczny system zarządzania. Holistyczne myślenie o przyszłości. Formułowanie myśli i strategii. Pobudzenie innowacyjności i kreatywności. Tworzenie systemu troski o klienta / J. Penc. - Agencja Wydawnicza "Placet", Warszawa 2001. – 440 s.
9. Stonert J.A., Wankel Ch. Kierowanie / J.A Stonert, Ch. Wankel. - Warszawa 1992. – 320 S.
10. Karczmarczyk K., Lachiewicz S. Kierownicy w procesie zmian, Wydawnictwo : Przedsiębiorstwo Specjalne "Absolwent" / K. Karczmarczyk, S. Lachiewicz. - Łódź 1993. – 113 s.

Гуменюк Г.М., Полевая Л.В.

НЕОБХОДИМОСТЬ ИЗУЧЕНИЯ КОМПЕТЕНТНОГО ПОДХОДА ПРИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКЕ СПЕЦИАЛИСТОВ ПО ТУРИЗМУ

В статье говорится о необходимости изучения компетентного подхода при профессиональной подготовке специалистов туристической сферы как фактора развития туризма. Признано основные просчеты в организации профессионального образования туристической сферы в Украине; обобщены положительный опыт польских высших учебных заведений, которые являются членами Европейского Союза.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, образование, специалисты, туристическая отрасль, факторы развития.

*NEED TO STUDY THE COMPETENCY APPROACH IN THE TRAINING OF SPECIALISTS IN
TOURISM*

The article discusses the need for the study of competent approach to the training of professionals of tourism as a factor in tourism development. Recognized major shortcomings in the organization of vocational education tourism in Ukraine, summarized the positive experience of Polish higher education institutions that are members of the European Union.

Key words: training, education specialists, tourist industry, factors of development.

УДК 81'42-028.46

Дружененко Р.С.

***ПРАГМАТИЧНИЙ АСПЕКТ ВИКЛАДАННЯ
ЛІНГВІСТИЧНОГО АНАЛІЗУ ТЕКСТУ***

У статті подається теоретичне обґрунтування функціонально-прагматичного аспекту викладання лінгвістичного аналізу тексту як навчальної дисципліни з перспективою формування лінгвопрагматичної компетентності студентів.

Ключові слова: прагматичний аспект лінгвоаналізу, ознаки, категорії тексту, системно-структурна організація тексту.

Сучасний етап розвитку лінгвістичної науки характеризується поліпарадигмальністю, що зобов'язує переосмислення процесу викладання дисциплін мовознавчого циклу у виші з урахуванням традиційних (історичного, психологічного, соціологічного, системно-структурного) та нових (антропоцентричного, комунікативного, когнітивного, дискурсного, текстоцентричного, лінгвокультурологічного та ін.) підходів до навчання. Усі вони орієнтовані на текст (дискурс) та виявлення в ньому людського чинника. За таких умов текст вивчається не просто як складне синтаксичне ціле або системно-структурна організація мови, а як продукт функціонування мовної системи, що характеризується орієнтацією на узус, з одного боку, та мовну картину світу адресанта як мовної особистості, що використовує лексику, семантику, прагматику відповідно до психологічних та індивідуальних особливостей, - з іншого боку (Н. Валгіна, Н.Болотнова, М.Ділай, А.Серюк, Г.Почепцов, І Фролова та ін.).

Особливої значущості означений погляд на проблему вивчення тексту набуває у межах прагматичної парадигми, оскільки прагматика дозволяє розглянути явище мови, тексту, дискурсу в аспекті людської діяльності.

Метою нашого дослідження є обґрунтування функціонально-прагматичного аспекту викладання лінгвістичного аналізу тексту як навчальної дисципліни, завдання – з'ясувати традиційний підхід до викладання та порівняти його з якісно новим, що вибудований на основі прагматичного компоненту.

Актуальність дослідження. Одне із основних завдань вищої освіти – формування мовної особистості студента, його лідерської позиції. Невід'ємним атрибутом позиції лідера є його комунікативні уміння.

Бути комунікативним лідером – це те тільки бездоганно знати мову як систему, мати високий рівень грамотності, систему сформованих умінь спілкуватися за певних життєвих умов. Комунікативний лідер – це особистість, яка висловлюється у найкращій формі з неодмінною умовою взаємопорозуміння з адресатом, впливу на нього, а також досягнення найвищого ефекту в результаті спілкування. Саме тому важливим є формування лінгвопрагматичної компетенції студентів як компоненти компетенції комунікативної. Лінгвістичний аналіз тексту як навчальна дисципліна розкриває широкі можливості опрацювання текстового матеріалу та диференціації в ньому прагматично орієнтованої